

Handläggare
Madeleine Hagerth
Telefon: 08-508 21 051

Till
Älvsjö stadsdelsnämnd
2013-06-13

Remiss om reviderade riktlinjer för familjehemsvård av barn och ungdomar KS 325-577/2013

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Lars Arvidsson
Stadsdelsdirektör

Göran Sjödin
Verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat förslag till reviderade riktlinjer för handläggning och dokumentation gällande familjehemsvård av barn och ungdomar till samtliga stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget till de reviderade riktlinjerna och vill framhålla några punkter i förslaget.

Barns hälsa och skolgång har särskilt beaktats. Socialtjänstens ansvar att samordna och följa upp barnets skolgång och hälsa poängteras, vilket är bra. Barnets ställning har stärkts genom krav på minst fyra besök i familjehemmet per år, varav två ska ha fokus på samtal med det enskilda barnet. Sammantaget innebär detta en högre ambitionsnivå som gagnar barnen samtidigt som detta kräver större insatser från socialtjänsten.

Kravet på utbildning av familjehemmet både innan och under en placering samt handledning till familjehemmet slås nu fast.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom verksamhetsområde barn, ungdom och vuxna. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen 2013-06-04.

Bakgrund

Nuvarande riktlinjer för familjehemsvård av barn och ungdomar gäller sedan 2009. Därefter har förändringar skett i lagstiftningen och i omvärlden.

Riksdagen har beslutat ändringar i SoL (Socialtjänstlagen), LVU (Lagen om vård av barn och unga) och OSL (Offentlighets och sekretesslagen) och som trädde i kraft 2013-01-01. Stora delar av regelverket från Socialtjänstförordningen (SFS 2001:937) avseende socialnämndens skyldigheter att följa upp vård av barn i familjehem och HVB har förts in i lag.

De föreslagna riktlinjerna innehåller anvisningar för handläggning och dokumentation. Kommunstyrelsen har remitterat riktlinjerna till samtliga stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden för yttrande senast 2013-06-30.

Föreslagna förändringar

Riktlinjerna är indelade i femton kapitel;

1. Inledning
2. Barnets rätt
3. Vård i familjehem
4. Det tredelade föräldraskapet
5. Val av vårdform
6. Kontinuitet och stabilitet
7. Val av familjehem
8. I samband med placeringen
9. Barnet i familjehemmet
10. Att ”noga följa vården”
11. Upphörande av vård
12. Dokumentation
13. Sekretess
14. Övriga frågor
15. Ekonomiska ersättningar till familjehem.

I förslaget till riktlinjer har förändringar och förtydliganden gjorts gällande;

Ett förstärkt barnperspektiv

I hela handlägningsprocessen görs barn delaktiga genom att ge dem information och lyssna på deras egna synpunkter. Behovet av att barn får information på ett sätt som de kan förstå, oavsett ålder, har understrukits. Kraven på att dokumentera hur, när och vilken information barnet fått har förtydligats.

Barnet har rätt att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Det ska inte längre vara möjligt att underlåta att höra barnet med hänvisning till att detta inte skulle vara till nytta för utredningen.

Barnets socialsekreterare

Under hela den tid vården pågår ska det finnas en särskilt utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet/den unge. En viktig förutsättning för att kunna skapa en god och förtroendefull kontakt är att barnet vet vilken socialsekreterare som är ansvarig för kontakterna. Detta är också en förutsättning för att eventuella missförhållanden ska kunna uppdagas. Socialsekreteraren ska besöka barnet regelbundet i den omfattning som är lämpligt.

Socialsekreteraren ska inte handlägga frågor som rör villkoren för familjehemmet.

Förstärkt tillsyn

Alla barn ska besökas minst fyra gånger per år och oanmälda besök i familjehem ska kunna göras. Nya familjehem informeras om detta. Socialsekreteraren ska föra enskilda samtal med barnet också på annan plats än i familjehemmet.

Stabilitet och långsiktighet

I utredningen som ligger till grund för ett beslut om vård i familjehem måste ställning tas till om placeringen av barnet ska vara långsiktig. Vikten av att öka stabiliteten för barn genom adoption, vårdnadsöverflyttning eller riktade insatser till nuvarande vårdnadshavare tydliggörs.

och genomförandeplan ska ändras. Huvudregeln ska alltså vara att vården ska inriktas på en återförening.

Vårdnadshavares rättigheter och skyldigheter

Stadsdelsförvaltningens ansvar att erbjuda insatser för att förändra bristande föräldraförmåga, om vårdnadshavarna är villiga att ta emot en sådan insats tydliggörs. Bestämmelsen kommer att omfatta *föräldrar* vars barn är placerade i ett annat enskilt hem (privatplacering), familjehem, jourhem eller HVB.

För att en vårdnadshavare ska kunna hålla kontakten med sitt placerade barn krävs ibland resor till ett familjehem. Tydliggörs att dessa resor och andra kostnader som en vårdnadshavare kan ha i samband med ett planerat umgänge ska betalas av socialtjänsten. En prövning av vårdnadshavarens ekonomiska förutsättningar kan behöva ske, men utgångspunkten är barnets rätt till kontakt med sina vårdnadshavare/föräldrar.

I socialtjänstlagen framgår att överflyttning av vården till familjehemmet ska övervägas efter tre år.

Stöd till familjehem som blivit vårdnadshavare

Stadsdelsförvaltningens ansvar, för råd och stöd till familjehemsföräldrar som blivit vårdnadshavare, har förtydligats. Placeringskommunen kan även behöva vara behjälplig med att förmedla kontakt med socialtjänsten i hemkommunen om familjehemsföräldrarna önskar att stödet ska ges därifrån.

I de fall vårdnadshavarna är i behov av insatser som inte kan ges utan beslut om bistånd enligt SoL är det hemkommunen som ska ansvara för detta. Insatser som är riktade till det enskilda barnet ska ges i den kommun där barnet är bosatt.

Förstärkt fokus på barns rätt till utbildning och hälsa

Skolhuvudmannens skyldigheter och socialtjänstens rätt att ställa krav på skolan när det gäller en placering av ett skolpliktigt barn har förtydligats. Det kan innebära att skolan ska delta vid överlämningen av ett barn till en ny skola och lämna adekvat underlag till den nya skolan. Det är socialtjänstens skyldighet att följa vården och där inbegrips både utbildning och hälsa. Socialtjänsten förfogar inte över vare sig skolan eller

hälsovården men ska vara en aktiv part för att barnet ska få sina rättigheter på dessa områden tillgodosedda. De nya riktlinjerna hänvisar till stödmaterialet om samverkan som tagits fram gemensamt av utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen.

Barn i samhällsvård ska i så stor utsträckning som möjligt ha likvärdiga förutsättningar som andra barn. Vid placeringar av äldre barn bör övervägas om de ska få tillgång till dator med internetuppkoppling. Detta mot bakgrund att dagens skola ofta kräver att barn har tillgång till en dator i hemmet och att datorn i ett modernt samhälle är en förutsättning för både kommunikation och identitet, särskilt för unga människor.

Även barn som vårdas i hem för vård eller boende (HVB) ska omfattas av bestämmelsen.

Socialnämnden ska verka för att samtliga placerade barn och ungdomar får den hälso- och sjukvård de behöver. Det är dock skolan och landstinget som har ansvaret för själva utbildningen respektive hälso- och sjukvården.

Uppföljning efter placering

Socialnämnden får besluta om uppföljning av ett barns situation efter det att en placering i ett familjehem eller i ett hem för vård eller boende (HVB) har upphört. En sådan uppföljning får ske om barnet, utan att förhållanden som avses i LVU föreligger, bedöms vara i särskilt behov av nämndens stöd eller skydd men samtycke till sådan åtgärd saknas.

Eftervård

Ett förtydligande av stadsdelsförvaltningarnas skyldighet att erbjuda barn och ungdomar eftervård har gjorts. Det kan innebära insatser i form av fortsatt familjehemsplacering, stödboende, särskilt stöd för att klara gymnasiet eller för att hitta bostad och arbete.

Utredning och utbildning av familjehem

Alla hem som avser att ta emot barn för stadigvarande vård eller tillfälligt, som jourhem, ska vara utredda av socialnämnd. En ny regel om samråd med andra kommuner som har barn placerade i det tilltänkta hemmet införs. Socialnämnden ska

inhämta referenser från kommuner som har andra barn placerade eller har haft det de senaste fem åren.

Förtydligas att alla familjehem ska ha genomgått grundutbildning för att bli godkända som familjehem för stadigvarande vård och få arvode. Familjehemmet ska genom avtal även förbinda sig att delta i fortbildning som erbjuds genom socialförvaltningens Resursteam för barn och ungdom eller av stadsdelsförvaltningarna.

Avtal

Avtalet ska tydligt klargöra vad som ingår i nämndens respektive familjehemmets ansvar för att olika insatser kommer till stånd och för att målen i vård- och genomförandeplanen uppnås. Det bör även innehålla övriga rättigheter och skyldigheter som nämnden respektive familjehemmet har när det gäller stöd och skydd till barnet.

En annan fråga som regleras i avtalet är frågan om vad som ska gälla om familjehemmet vill ta emot ytterligare ett barn. För att kunna tillgodose det redan placerade barnets behov kan socialnämnden i vissa situationer behöva kunna avgöra om det är lämpligt att familjehemmet tar emot ytterligare ett barn.

Den mall för avtal som har funnits sedan tidigare har nu reviderats utifrån de nya reglerna.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget till reviderade riktlinjer för familjevård av barn och ungdomar och vill framhålla några punkter som särskilt vitiga.

Barns hälsa och skolgång har särskilt beaktats och som ett led i detta har nya rutiner för hälsoundersökningar i samarbete med landstinget utarbetats. Vidare har socialförvaltningen tagit initiativ till och påbörjat projektet SkolFam i samarbete med utbildningsförvaltningen, för att erbjuda skolor särskilt pedagogiskt stöd i arbetet med familjehemspplacerade barn.

I riktlinjerna poängteras socialtjänstens ansvar att samordna och följa upp barnets skolgång och hälsa. Detta fräntar dock

inte andra huvudmän så som landstinget och utbildningsförvaltningen ansvar utifrån sina verksamhetsområden.

Barnets ställning har stärkts genom krav på minst fyra besök i familjehemmet per år, varav två ska ha fokus på samtal med det enskilda barnet. Sammantaget innebär detta en högre ambitionsnivå som gagnar barnen samtidigt som detta kräver större insatser från socialtjänsten.

Kravet på utbildning av familjehemmet både innan och under en placering samt handledning till familjehemmet ingår också i de nya riktlinjerna.

Förvaltningen föreslår därmed att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Remissen